

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
katedra práva životního prostředí

Posudek oponenta disertační práce

Název disertační práce:	Dobré životní podmínky hospodářských zvířat v právu Evropské unie
Anglický název práce:	<i>Welfare of farmed animals in European Union law</i>
Autorka disertační práce:	Mgr. Gabriela Kubíková
Školitel:	<i>prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.</i>
Datum uzavření rukopisu:	<i>21. května 2023</i>
Počet znaků:	<i>662 703 znaků včetně mezer</i>

Text posudku

Úvodem

Doktorandka Mgr. Gabriela Kubíková (dále jen „autorka“) zpracovala a předložila disertační práci s názvem „**Dobré životní podmínky hospodářských zvířat v právu Evropské unie**“, která zahrnuje 662 703 znaků včetně mezer a čítá 209 stran vlastního textu, přičemž zbytek (skoro jedna třetina celé práce) tvoří povinné přílohy (zejména seznam použité literatury a ostatních pramenů) plus autorkou zařazené vlastní textové a fotografické přílohy.

Oponovaná disertační práce se zabývá nesmírně aktuální, společensky závažnou a právně náročnou problematikou v oblasti zvláštní části práva životního prostředí, kterou je právní úprava dobrých životních podmínek hospodářských zvířat. Jedná se o právní problematiku, jejíž společenská důležitost v posledních desetiletích neustále stoupá, a to primárně vzhledem k etickým a environmentálním obavám spojeným s intenzivní živočišnou výrobou a rostoucímu tlaku společnosti na posílení právní ochrany zvířat. K určitému posílení v rovině primárního práva sice došlo zařazením čl. 13 do Smlouvy o fungování EU, avšak v praxi to zas až takový posun v efektivitě prosazování ochrany zvířat nepřineslo, což mimo jiné autorka ve své disertační práci opakovaně kritizuje.

K cílům a výzkumným otázkám disertační práce

Autorka se zaměřila v rámci textu své disertační práce i vzhledem ke svému zahraničnímu studiu a pracovní pozici v Dánsku a Belgii na oblast evropského unijního práva. Cílem oponované práce byla kromě poskytnutí obecného přehledu o roli EU v ochraně hospodářských zvířat také analýza recentní právní úpravy v oblasti *welfare*, tj. dobrých životních podmínek zvířat, a to jak z hlediska jejího obsahu při porovnání s vědeckými poznatky, tak z hlediska její aplikace v praxi. Na základě této analýzy a komparace pak autorka formulovala doporučení, která by mohla vést k nápravě nejzávažnějších nedostatků identifikovaných v této disertační práci a případně i zlepšit úroveň právní ochrany hospodářských zvířat v EU.

Autorka si na str. 6 oponované disertační práce klade za cíl najít odpovědi na následující tři výzkumné otázky:

- 1) Jakým způsobem je zajištěna právní ochrana hospodářských zvířat v právu EU?
- 2) Je tato ochrana schopna zajistit dobrou úroveň *welfare* zvířat?
- 3) Pokud nikoliv, jak by bylo možné tento stav legislativně zlepšit?

Soudím, že zvolené cíle a výzkumné otázky jsou vhodné pro tento typ kvalifikační vědecké práce, odpovídají zvolenému tématu a lze je naplnit. K jejich naplnění se vyjadřuji níže.

Ke struktuře a obsahu disertační práce

Text oponované disertační práce je strukturován do úvodu, pěti tematických kapitol a závěru. Ty jsou dále strukturovány podle tématu až do tří úrovní. Práce je tak na první pohled přehledná. Za každou kapitolou je dílčí shrnutí, což považuji za vhodné a pro čtenáře přívětivé.

V úvodu disertační práce zaujme autorčin rozbor obsahu a vhodnosti překladu klíčového pojmu zvoleného tématu, *welfare*. Souhlasím, že české překlady v rámci odborné literatury nebyly až do přijetí Lisabonské dohody jednotné, zajímavé jsou autorčiny postřehy k obsahu tohoto pojmu.

První kapitola se zaměřuje na pojem *welfare* zvířat a jeho chápání v právu EU. Autorka popisuje vývoj legislativní úpravy v EU a její vztah k mezinárodnímu právu, zejména úmluvám Rady Evropy. Poté popisuje roli orgánů EU v ochraně hospodářských zvířat na unijní úrovni. V 2. kapitole se autorka zabývá nástroji prosazování dobrých životních podmínek hospodářských zvířat v právu EU.

Dle mého názoru jádro oponované disertační práce tvoří vedle závěrů kap. 3. až 5.

Kapitola 3. se soustředí na požadavky na chov hospodářských zvířat, konkrétně na čtyři druhově specifické směrnice na ochranu nosnic, kuřat chovaných na maso, prasat a telat. Autorka však nabízí čtenáři také krátký exkurz do současných trendů v chovu i jiných populačně bohatých druhů, který upozorňuje na nutnou potřebu poskytnout těmto zvířatům silnou druhově specifickou ochranu.

Kapitola 4. se věnuje požadavkům práva EU na přepravu zvířat v unijním právu, včetně podmínek přepravy živých zvířat do třetích zemí. Kapitola 5. rozebírá požadavky unijního práva na usmrcování hospodářských zvířat (na jatkách, mimo jatka). Poté následuje samotný závěr disertační práce (k němu viz níže).

Strukturu oponované disertační práce považuji proto za logickou a systematickou.

U použitých vědeckých metod převažuje u hodnocené disertační práce deskripce, analýza a syntéza, komparace, jazykový, teleologický a historický výklad. Text disertační práce zasahuje i do mimoprávních oborů jako je etologie či fyziologie zvířat.

Oceňuji bohatě vybavené vlastní přílohy zařazené autorkou, textová příloha č.1 na str. 211-218 a fotografická příloha č. 2 na str. 219 - 229. Obě mají v disertační práci svůj smysl i účel a vhodně tak doplňují předchozí kapitoly.

Původnost oponované práce

Od studijního oddělení PFUK jsem obdržel písemnou informaci, že text oponované disertační práce byl vyhodnocen programem Theses, který našel maximální podobnost 4% a dle programu Turnitin bylo vyhodnoceno celkové procento podobnosti 31%, což je v toleranci.

K závěrům disertační práce

V závěru disertační práce (str. 200-209) autorka provedla shrnutí svého výzkumu, a především odpověděla na vytčené cíle a výzkumné otázky, které si položila v úvodu disertační práce. Shrnu-li, její odpovědi podložené výzkumem na první dvě výzkumné otázky mohou vyznít poněkud depresivně, taková je však realita. S odpovědí na třetí výzkumnou otázku se rovněž mohou ztotožnit, dobré úrovně *welfare*, resp. jeho zlepšení nelze docílit pouhou změnou příslušné legislativy. Je zde celá řada rizikových faktorů, jako zejména postoj farmářů a chovatelů k problematice ochrany hospodářských zvířat, postoj obchodně-ekonomický (včetně politiky WTO) či nejasnosti ohledně budoucího směřování Společné zemědělské politiky EU vzhledem k volbám do Evropského Parlamentu v roce 2024. Soudím, že závěry učiněné autorkou v předložené disertační práci mohou dle mého názoru sloužit jako podklad pro diskusi u ústní obhajoby. Jak sama autorka na str. 208 naznačuje, její výzkum je pouze předstupněm dynamických změn, které právo EU v letošním roce v oblasti dobrých životních podmínek čekají. Analyzovaná právní úprava i závěry jsou tak velmi aktuální.

Konkrétní obsahové připomínky k hodnocené disertační práci

Disertační práce má dle mého názoru z obsahového hlediska velmi dobrou úroveň. Proto uvádím spíše obecnější připomínky. Autorka pracovala s judikaturou, zejména Soudního dvora EU, v seznamu judikátů na str. 286 končí rokem 2020. Od té doby se již ničím významným Soudní dvůr v případě zvoleného tématu nezabýval?

Pokud jde o strukturu kap. 2, mezi nástroji postrádám nástroje sankčního a kontrolního charakteru, zvolené téma disertační práce přímo volá po tom se takovými nástroji *de lege lata*, případně *de lege ferenda* zabývat.

Společnou zemědělskou politikou EU by se z hlediska struktury textu práce mohla autorka zabývat podrobněji i dříve nežli až v kap.2.3. u ekonomických nástrojů.

Drobná výtka k použité terminologii: Natura 2000 se v české odborné literatuře i legislativě uvádí jako soustava, nikoliv síť (např. str.5 disertační práce apod.).

Práce s odbornou literaturou

Pokud jde o práci s odbornou literaturou a dalšími prameny, oponovaná disertační práce je vybavena opravdu bohatým poznámkovým aparátem (977 poznámek pod čarou). Autorka důsledně citovala použité prameny a odbornou literaturu. Pokud jde o citace, autorka vychází z požadavků obsahu doporučené citační normy ISO 690. Oceňuji práci autorky s prameny (převážně) zahraniční literatury, rozsáhlý seznam použitých zdrojů je uveden na str. 230 až 293.

Formální náležitosti disertační práce

Pokud jde o formální požadavky na tento typ kvalifikační práce, tyto autorka splnila. Práce je psána čtivým jazykem bez zjevných gramatických chyb a překlepů, což nebývá u oponovaných prací obvyklé. Jazyk práce je vzhledem k tématu a obsahu vědecký, na druhou stranu ze stejných důvodů jsou znát určité emotivní přístupy a vztah autorky k dané velmi citlivé problematice, které se našťestí do jazyka a stylu práce příliš nepromítly.

Disertační práce je vybavena řádnými seznamy použité odborné literatury a ostatních pramenů, požadované Opatřením děkana PFUK č. 17/2017. Seznamy jsou správně členěny dle věcného obsahu a charakteru pramene, včetně abecedního řazení příjmení citovaných autorů.

Doporučené otázky k obhajobě

- 1) Jak se díváte na možnost aplikace požadavků práva EU na chov hospodářských zvířat u zpětně šlechtěných rodů, druhů a plemen skotu ve faremních chovech a polodivokých chovech v rámci programů repatriace do evropské krajiny (zejména zubr, kříženci zubra a domácího skotu, pratur)?
- 2) Byl zákaz chovu zvířat primárně za účelem získání kožešiny v roce 2019 v České republice proveden v důsledku nějaké konkrétní právní úpravy na úrovni sekundárního práva EU?
- 3) Zamyslete se prosím nad otázkami trestní odpovědnosti na úseku ochrany hospodářských zvířat *de lege lata* a *de lege ferenda* jak na úrovni EU, tak na úrovni ČR.

Závěr

Závěrem konstatuji, že oponovaná disertační práce Mgr. Gabriely Kubíkové splnila cíle, které si autorka při jejím zpracování stanovila. V závěrech na str. 200-209 přesvědčivě odpověděla na všechny tři výzkumné otázky, které si v úvodu práce stanovila. Závěry mohou ostatně sloužit k diskuzi u ústní obhajoby.

Konstatuji, že práce jako celek odpovídá požadavkům na disertační práce v rámci doktorského studijního programu Teoretické právní vědy - Právo životního prostředí. Oponovaný text je zajímavý, čtivý, věcná i právní stránka jsou vyváženy, i když to vzhledem k zaměření tématu nebylo vždy jednoduché. Autorka prokázala schopnost samostatné tvůrčí vědecké práce, jakož i schopnost její výsledky kvalifikovaným způsobem dále zprostředkovat, o čemž svědčí tato disertační práce. Její výzkum může dále posunout vývoj poznání v této oblasti práva životního prostředí na úseku ochrany zvířat, kupř. v monografické podobě, když poslední podstatná monografie na tomto úseku, byť širšího zaměření, vyšla již před 10 lety (Müllerová, H., Stejskal, V. Ochrana zvířat v právu, Nakl. Academia Praha, 2013).

Předloženou disertační práci Mgr. Gabriely Kubíkové **„Dobré životní podmínky hospodářských zvířat v právu Evropské unie“** proto v souladu s čl. 82 Pravidel pro organizaci studia na PFUK **doporučuji k obhajobě** před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Rožtokách, dne 11.6. 2023

doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.
oponent